

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

‘Υπάρχω, ἄρα... δὲν ὑπάρχεις!

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ μέθοδος τοῦ «ἄρα»

Ἄν θὰ θέλαμε μὲ τρόπο ἐπιγραμματικὸ νὰ χαρακτηρίσουμε τὴν βιοθεωρία τοῦ νεοέλληνα θὰ ἐπιλέγαμε τὸν συλλογισμό πού θέσαμε ὡς προμετωπίδα τοῦ σημερινοῦ μας ἄρθρου. Τὸ σὲ καρτεσιανὸ στυλ παράδοξο ἐπίγραμμα «ὑπάρχω, ἄρα δὲν ὑπάρχεις». Φαίνεται ὅτι, ἐμεῖς οἱ νεοέλληνες, ὡς μοναδικὸ ὄρο ἐπιβίωσής μας, πού στοιχειοθετεῖ μιὰ δλόκληρη φιλοσοφία ζωῆς καὶ τρόπο ζωῆς, θέτουμε τὸν θάνατο τοῦ ἄλλου, τὴν ἐξαφάνισή του. «Ὁ θάνατός σου, ζωὴ μου».

Αὐτὸ θὰ λέγαμε δὲν γίνεται πάντα συνειδητά. Στόχος μας δὲν εἶναι ὁ συγκεκριμένος ἄλλος, ὁ διπλανός μας, ὁ πλησίον πού θέλουμε νὰ ἐξαφανίσουμε. Ἡ στάση μας ἔχει περάσει σὲ αὐτοματικὴ συμπεριφορὰ ἐπιπέδου ἀνταντακλαστικῶν. Λαμβάνει ἓνα γενικὸ χαρακτηριστῆρα ἐναντίον ὅλων. Καὶ μάλιστα ὄχι ἀκριβῶς ἐναντίον.

Πρὶν τοὺς «ἐξαφανίσουμε» ἢ τοὺς «θανατώσουμε» ἔχουμε πειθεῖ ὅτι γιὰ νὰ ζήσουμε ἐμεῖς πρέπει νὰ μὴν ὑπάρχει ὁ ἄλλος. Δὲν εἶναι μάλιστα ἀνάγκη νὰ σκοτώσω αὐτὸν τὸν ἄλλο. Ζῶ σὰ νὰ μὴν ὑπάρχει. Ἄγνοῶ τὴν ὑπαρξή του. Συμπεριφέρομαι σὰ νὰ εἶμαι ὁ μοναδικὸς κάτοικος αὐτοῦ τοῦ πλανῆτη. Ὁ κόσμος εἶμαι ἐγώ! Ἡ νοοτροπία αὐτὴ λειτουργεῖ ὡς μηχανισμὸς ἀμύνης πού μοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἐπικράτησή μου στὴν ἐπικράτειά μου... χωρὶς σύνορα.

Ἄοδηγῶ μὴ ... ὑποχωρητικά

Χίλιες δυὸ ἐκφάνσεις τοῦ νεοελληνικοῦ βίου εἶναι ἐνδεικτικὲς τῆς καταστάσεως αὐτῆς. Πρόχειρο παρά-

δειγμα ὁ τρόπος πού ὀδηγοῦμε καὶ κυκλοφοροῦμε. Ὅταν λοιπὸν ὀδηγοῦμε ἐπιβεβαιώνονται ὅλα ὅσα ἀναφέραμε πιὸ πάνω.

— Ἀπόλυτη προτεραιότητα εἶτε ἀπὸ δεξιὰ ἔρχομαι εἶτε ἀπὸ ἀριστερὰ ἔχω ἐγώ.

— Οἱ δρόμοι, τὰ πεζοδρόμια, οἱ πλατεῖες, τὰ πάρκα μὲ ὄχι ἀνήκουν καὶ παρκάρω ὅπου θέλω κι ὅπου βρεθῶ.

— Τὰ σήματα κυκλοφορίας δὲν μὲ ἀφοροῦν. Ἐγὼ κρίνω πότε θὰ περάσω, μὲ πράσινο ἢ κόκκινο, καὶ ἂν θὰ περάσω.

— Εἶμαι ἓνας ἀναίσθητος ἄνθρωπος. Δὲν βλέπω, δὲν ἀκούω. Οἱ αἰσθήσεις μου καίτοι λειτουργοῦν δὲν λειτουργοῦν. Δὲν θέλω νὰ δῶ ἢ νὰ ἀκούσω τὸν ἄλλο πού μὲ ἐκλιπαρεῖ νὰ τοῦ ἀφήσω θέση νὰ περάσει. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ στάση κεφαλῆς πού δὲν γυρίζει οὔτε ἀριστερὰ οὔτε δεξιὰ, ἀλλὰ παίζοντας τὰ μάτια, ἐλέγχει τὴν κατάσταση μὴν ἀφήνοντας τὸν ἄλλο νὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι τὸν ἀντιληφθήκαμε ὥστε νὰ μὴν περιμένει καμμιά «ἀντίληψη» (βοήθεια) ἐκ μέρους μας.

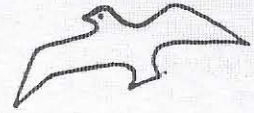
ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ

**ΟΔΗΓΩ
ΥΠΟΧΩΡΗΤΙΚΑ**

— Σὲ πείσμα μιᾶς ἐκστρατείας γιὰ τὴν πρόληψη τῶν τροχαίων ἀτυχημάτων πού κάνει ἐκκλήση γιὰ ὑποχωρητικὴ ὀδήγηση («ὀδηγεῖτε ὑποχωρητικά»),

σ ἐ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

ἐμεῖς... ὀδηγοῦμε ἀν-υποχώρητα. Ὁ χῶρος μου ἀνήκει δικαιοματικά καὶ τὸν υπερασπίζομαι ὡς πάτριον ἔδαφος, μὴν ἐπιτρέποντας οὔτε σπιθαμὴ γῆς νὰ μοῦ ἀφαιρέσει ὁ ὑποτιθέμενος ἀντίπαλος.

Ἀνάλογη συμπεριφορὰ ἐπιδεικνύει βέβαια καὶ ὁ πεζὸς ὁ ὁποῖος κι αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του διεκδικεῖ ἀπόλυτη προτεραιότητα. «Πεζοὶ» ὅμως καὶ «ἐποχούμενοι» κυκλοφοροῦν σὲ ὅλους τοὺς χώρους τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας μας. Στὸ σπίτι, στὸ γραφεῖο, στὸ ἐργοστάσιο, στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, στοὺς χώρους ἀναψυχῆς καὶ ψυχαγωγίας, στὰ γήπεδα, στὶς πολιτιστικὲς καὶ πολιτικὲς συγκεντρώσεις.

Ἡ μὴ ἀγάπη

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναλύσουμε τίς ἐπὶ μέρους συμπεριφορὲς ποὺ ἐκδιπλώνονται στοὺς πάρα πάνω χώρους. Οἱ ἀναγκῶστες μας μποροῦν νὰ κάνουν οἱ ἴδιοι ἓνα πρόχειρο τῆστ γιὰ καταγραφή τέτοιων δειγμάτων. Θὰ ἐκπλαγοῦν μέχρις ἀνησυχίας γιὰ τὸ εὔρος καὶ τὴν ἔκταση ποὺ παίρνει αὐτὸ τὸ φαινόμενο. Πρόκειται πράγματι γιὰ ἓνα ἀνησυχητικὸ φαινόμενο, γιὰ ἐκδηλώσεις τῆς μὴ ἀγάπης ὅπως θὰ τίς χαρακτηρίζαμε, ποὺ ἐκτρέπουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ὑπέροχο δρόμο, ἀπὸ τὴν ἀκαθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν» τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἄρνηση.

Ἐνα δεῦτερο τῆστ ποὺ προτείνουμε στοὺς ἀναγκῶστες μας εἶναι ἡ ὑπ' αὐτὸ τὸ πρῖσμα μελέτη τοῦ ὕμνου τῆς ἀγάπης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ ἰβ' 31 - ἰδ' 1. Θὰ εἶναι ἀποκαλυπτικὴ καταστάσεων καὶ βοηθητικὴ γιὰ κάθε παρέμβαση πρὸς ποιμαίνοντες καὶ ποιμαινομένους.

Ὡς τίτλο τοῦ «ὕμνου» θὰ θέταμε τὴν ἀγάπη ἢ ὁποῖα «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς» (στίχος 5). Στὸ «ὑπάρχω, ἄρα... δὲν ὑπάρχεις» μόνον ἡ πρόταση «οὐ ζητῶ τὰ ἑαυτοῦ» μπορεῖ νὰ σταθεῖ ὡς πρότα-

ση ζωῆς. Γιατὶ περὶ αὐτῆς πρόκειται. Στὸ «ὁ θάνατός σου, ζωὴ μου» προτείνεται τὸ «ἡ ζωὴ σου, ζωὴ μου». Αὐτὸ ἴσως εἶναι τὸ μήνυμα ποὺ σὲ μία ἀκυκλοφοριακῆ ἀγωγή — ποὺ δὲν ἀφορᾷ μόνον στοὺς δρόμους — θὰ πρέπει νὰ περάσει.

Νήφω, ἄρα ὑπάρχω

Κυκλοφορῶ δὲν σημαίνει ὅτι «κι ὄπλοφορῶ». Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ ἄλλου δὲν ἐκμηδενίζει τὴν δική μου ὑπαρξή. Τὸ πατρικὸ «πρόσεχε σεαυτῶ» δὲν ἐξαντλεῖται στὸ νὰ προσέχω «μόνον» τὸν ἑαυτό μου· ἐπισημαίνει τὴν μεγάλην ἀξία τῆς νήψεως, τῆς ἐγρηγόρσεως γιὰ ὅλους, γιὰ ὅλα. Πόσες φορὲς δὲν μπαίνομε στὸ παιχνίδι τῶν ἄλλων τὸ ὁποῖο καταδικάζουμε θεωρητικά. Παρασυρόμαστε καὶ συμπεριφερόμαστε «ἀναλόγως» τῶν περιστάσεων. Μὴ τηρώντας τίς ἀποστάσεις μπλεκόμεστε σὲ ἐπικίνδυνες συγκρούσεις. Ἄς μὴ λησμονοῦμε τὸν ἄλλο συλλογισμό, ἀποτέλεσμα μιᾶς ὀρθόδοξης βιοτῆς αἰῶνων: «νήφω, ἄρα ὑπάρχω!»

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

τοῦ ψυχοφειλεστάτου καὶ θαυμαστοῦ βιβλίου ὀνομαζομένου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

μὲ στόχασες πνευματικαῖς καὶ κατάνυξιν εἰς κάθε κεφάλαιον

Ἡ «Μίμησις» αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει θεσικῶς ἀπὸ ὅλες τίς μέχρι τώρα μεταφράσεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Εἶναι ἡ πληρεστέρα, ἀπὸ ὀρθόδοξου ἐπόψεως.

Ἀνατύπωσις καλαίσθητος κατὰ τὸ πρωτότυπον ἐκδόσεως Ἐνετίας, ἔτους 1770. Μὲ ἔγκρισιν καὶ εὐλογίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σελίδες 532, ἐξώφυλλον εἰς τετραχρωμίαν, δρμ. 800 (πλέον ταχυδρομικά).

Κεντρικὴ διάθεσις: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰακίου 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.